

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (prvo vijeće)

19. prosinca 2013.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Direktive 90/619/EEZ i 92/96/EEZ – Izravno životno osiguranje – Pravo na otkaz – Neobavještanje o uvjetima korištenja tim pravom – Prestanak prava na otkaz godinu dana nakon uplate prve premije – Usklađenost s direktivama 90/619/EEZ i 92/96/EEZ“

U predmetu C-209/12,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je podnio Bundesgerichtshof (Njemačka), odlukom od 28. ožujka 2012., koju je Sud zaprimio 3. svibnja 2012., u postupku

Walter Endress

protiv

Allianz Lebensversicherungs AG,

SUD (prvo vijeće),

u sastavu: A. Tizzano, predsjednik vijeća, A. Borg Barthet i M. Berger (izvjestitelj), suci,

nezavisna odvjetnica: E. Sharpston,

tajnik: M. Ferreira, glavni administrator,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 24. siječnja 2013.,

uzimajući u obzir podnesena očitovanja:

— za Waltera Endressa, J. Kummer, *Rechtsanwalt*,

— za Allianz Lebensversicherungs AG, J. Grote i M. Schaaf, *Rechtsanwälte*,

— za njemačku vladu, T. Henze i J. Kemper, u svojstvu agenata,

— za Europsku komisiju, G. Braun i K.-P. Wojcik, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 11. srpnja 2013.,

donosi sljedeću

* Jezik postupka: njemački

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 15. stavka 1. prve alineje Druge direktive Vijeća 90/619/EEZ od 18. studenoga 1990. (SL L 330, str. 50.) o usklađivanju zakona i drugih propisa povezanih s izravnim životnim osiguranjem i o utvrđivanju odredaba za olakšavanje učinkovitog ostvarivanja slobode pružanja usluga i izmjeni Direktive 79/267/EEZ (SL L 330, str. 50.), kako je izmijenjena Direktivom Vijeća 92/96/EEZ od 10. studenoga 1992. o usklađivanju zakona i drugih propisa o izravnom životnom osiguranju i izmjeni direktiva 79/267/EEZ i 90/619/EEZ (Treća direktiva o životnom osiguranju) (SL L 360, str. 1., u daljnjem tekstu: Druga direktiva o životnom osiguranju), u vezi s člankom 31. stavkom 1. Treće direktive o životnom osiguranju.
- 2 Zahtjev je upućen u okviru spora između W. Endressa i Allianz Lebensversicherungs AG (u daljnjem tekstu: Allianz) zbog otkaza ugovora o životnom osiguranju koji je s tim društvom sklopio W. Endress.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 Druga i Treća direktiva o životnom osiguranju stavljene su izvan snage i zamijenjene Direktivom 2002/83/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 5. studenoga 2002. o životnom osiguranju (SL L 345, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 6., svezak 10., str. 102.), a koja je zatim i sama, s učinkom od 1. studenoga 2012., stavljena izvan snage i zamijenjena Direktivom 2009/138/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. o osnivanju i obavljanju djelatnosti osiguranja i reosiguranja (Solventnost II) (SL L 335, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 6., svezak 10., str. 153.). Međutim, uzimajući u obzir datum sklapanja ugovora o životnom osiguranju koji je predmet spora u glavnom postupku, odredbe Druge i Treće direktive o životnom osiguranju ostaju mjerodavne za rješenje ovog spora.

Druga direktiva o životnom osiguranju

- 4 Sukladno jedanaestoj uvodnoj izjavi Druge direktive o životnom osiguranju, „kod ugovora o životnom osiguranju ugovaratelju treba pružiti mogućnost otkaza ugovora u roku od 14 do 30 dana od njegovog zaključenja”.
- 5 Članak 15. stavak 1. Druge direktive o životnom osiguranju propisivao je:

„Države članice propisuju da svaki ugovaratelj osiguranja koji zaključuje pojedinačni ugovor o životnom osiguranju može otkazati ugovor u roku od 14 do 30 dana od primitka obavijesti o njegovom zaključenju.

[...]

Ostale pravne učinke i uvjete otkaza određuje mjerodavno pravo za ugovor kao što je definirano u članku 4., posebno u pogledu načina obavješćivanja ugovaratelja osiguranja o zaključenju ugovora.

[...]” [*neslužbeni prijevod*]

Treća direktiva o životnom osiguranju

- 6 Dvadeset i treća uvodna izjava Treće direktive o životnom osiguranju navodila je kako slijedi:

„Na jedinstvenom tržištu osiguranja potrošač će imati širi i raznovrsniji izbor osiguranja; [...] kako bi potrošač mogao u potpunosti iskoristiti ovu raznovrsnost i povećanu konkurenciju na tržištu, treba mu pružiti sve potrebne informacije kako bi mogao odabrati osiguranje koje najbolje odgovara njegovim potrebama; [...] zahtjev za informiranjem je tim važniji kada se uzme u obzir da razdoblje trajanja obveze može biti vrlo dugo; [...] stoga je potrebno uskladiti minimalne propise kako bi potrošač dobio jasne i točne informacije o bitnim svojstvima proizvoda koji su mu ponuđeni i informacije o tijelima kojima ugovaratelji osiguranja, osiguranici i korisnici mogu uputiti pritužbe [...]”
[neslužbeni prijevod]

- 7 Članak 31. stavci 1. i 4. te direktive određivali su:

„1. Ugovaratelju osiguranja se prije zaključenja ugovora o osiguranju priopćavanju najmanje informacije navedene u Prilogu II. točki A.

[...]

4. Detaljne propise za provedbu ovog članka i Priloga II. utvrđuje [predmetna] država članica.”
[neslužbeni prijevod]

- 8 Prilog II. navedene direktive, naslovljen „Informacije za ugovaratelja osiguranja”, propisivao je:

„Sljedeće informacije, koje se ugovaratelju osiguranja priopćavaju u pisanome obliku prije zaključenja ugovora (A) odnosno za vrijeme trajanja ugovora (B), moraju biti formulirane jasno i točno na službenom jeziku [predmetne] države članice.

[...]

A. Prije zaključenja ugovora

[...]

(a)13 Postupak korištenja roka za razmišljanje

[...]” [neslužbeni prijevod]

Direktiva 85/577/EEZ

- 9 Sukladno četvrtoj uvodnoj izjavi Direktive Vijeća 85/577/EEZ za zaštitu potrošača u pogledu ugovora sklopljenih izvan poslovnih prostorija (SL L 372, str. 31.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 15., svezak 13., str. 3.), „posebno obilježje ugovora sklopljenih izvan poslovnih prostorija trgovca [jest] da je u pravilu trgovac taj koji pokreće pregovore sklapanja ugovora za koje je potrošač nepripremljen ili koje ne prihvaća; i često potrošač nije u mogućnosti usporediti kvalitetu i cijenu ponude s drugim ponudama [...]”.
- 10 Peta uvodna izjava te direktive navodi „da bi potrošaču trebalo dati pravo raskida ugovora [...] kako bi mogao procijeniti obveze koje proizlaze iz ugovora”.

11 Članak 5. stavak 1. navedene direktive propisuje:

„Potrošač ima pravo odreći se učinaka svoje obveze tako da pošalje obavijest o raskidu u roku ne kraćem od sedam dana nakon što je primio obavijest iz članka 4., a sukladno postupku utvrđenom nacionalnim pravom. Dovoljno je ako je obavijest otpremljena prije isteka tog roka.”

Njemačko pravo

12 Članak 5a Zakona o ugovorima o osiguranju (Versicherungsvertragsgesetz, u daljnjem tekstu: VVG) stavljen je izvan snage s učinkom od 1. siječnja 2008. U verziji koja se primjenjuje na činjenično stanje u glavnom postupku taj je članak propisivao:

„1. Ako osiguratelj ugovaratelju osiguranja prilikom predaje ponude nije predao uvjete osiguranja ili je propustio pružiti informaciju za potrošače u skladu s [važećim] propisima, smatra se da je ugovor sklopljen na temelju police osiguranja, uvjeta osiguranja i drugih informacija za potrošače koje su mjerodavne za sadržaj ugovora ako ugovaratelj osiguranja ne prigovori u pisanom obliku u roku od četrnaest dana nakon dostave dokumentacije. [...]

2. Rok počinje teći tek kada su ugovaratelju osiguranja dostavljene polica osiguranja i cjelokupna dokumentacija sukladno stavku 1. te je ugovaratelj osiguranja prilikom izdavanja police osiguranja u pisanom obliku jasno istaknutim slovima poučen o pravu na prigovor, početku roka i njegovom trajanju. [...] Međutim, bez obzira na prvu rečenicu, pravo na prigovor istječe godinu dana nakon uplate prve premije.

[...]”

Glavni postupak i prethodno pitanje

- 13 Prema odluci o upućivanju zahtjeva za prethodnu odluku, W. Endress potpisao je s Allianzom ugovor o životnom osiguranju koji je stupio na snagu 1. prosinca 1998. Opće uvjete osiguranja i informaciju za potrošače primio je tek kada mu je Allianz poslao policu osiguranja. Dakle, kada je Allianz prihvatio sklapanje tog ugovora s W. Endressom, potonjeg nije dovoljno obavijestio o pravima koja su mu zajamčena na temelju članka 5a VVG-a.
- 14 Na temelju navedenog ugovora o osiguranju života, W. Endress bio je dužan plaćati godišnju premiju tijekom razdoblja od pet godina od prosinca 1998., a Allianz mu je zauzvrat bio dužan isplaćivati rentu od 1. prosinca 2011. Međutim, 1. srpnja 2007. W. Endress obavijestio je Allianz o otkazu navedenog ugovora s učinkom od 1. rujna 2007. Tijekom rujna 2007. Allianz mu je isplatio otkupnu vrijednost tog ugovora o životnom osiguranju, a koja je bila niža od ukupnog iznosa premija osiguranja uvećanog za kamate.
- 15 Dopisom od 31. ožujka 2008. W. Endress iskoristio je svoje pravo „prigovora” na temelju članka 5a VVG-a. Od Allianz je zatražio povrat ukupne premije uvećane za kamate po odbitku već isplaćene otkupne vrijednosti.
- 16 Tužbu W. Endressa da mu Allianz isplati dodatni iznos odbio je sud prvoga stupnja. U žalbenom postupku žalba podnesena protiv odluke koju je donio sud prvoga stupnja također je odbijena.
- 17 Potom je W. Endress podnio zahtjev za reviziju Bundesgerichtshofu. Taj sud smatra da se ta žalba može prihvatiti samo ako je zainteresirana stranka, neovisno o članku 5a stavku 2. četvrtoj rečenici VVG-a, zadržala pravo prigovora, iako je od uplate prve premije osiguranja proteklo više od godinu

dana. U tom je pogledu odlučujuće treba li se članak 15. stavak 1. prva alineja Druge direktive o izravnom životnom osiguranju tumačiti tako da se protivi ograničenju roka za korištenje pravom na prigovor.

- 18 U tim okolnostima sud koji je uputio zahtjev odlučio je prekinuti postupak i Sudu postaviti sljedeće prethodno pitanje:

„Treba li članak 15. stavak 1. prva alineja Druge direktive [o životnom osiguranju], uzimajući u obzir članak 31. stavak 1. [Treće direktive o životnom osiguranju], tumačiti tako da je s njim u suprotnosti odredba kao što je ona članka 5a stavka 2. četvrte rečenice [VVG-a, u verziji koja se primjenjuje na činjenično stanje u glavnom postupku] koja ugovaratelju osiguranja priznaje pravo na otkaz ili prigovor koje istječe nakon najviše godinu dana od uplate prve premije osiguranja, čak i kada ugovaratelj osiguranja nije bio poučen o svom pravu na otkaz ili prigovor?”

O prethodnom pitanju

- 19 Uvodno valja podsjetiti da je na temelju članka 267. UFEU-a, koji se temelji na jasnoj podjeli uloga između nacionalnih sudova i Suda, samo Sud nadležan odlučivati o tumačenju ili valjanosti akata Unije, na temelju činjenica na koje ga je uputio nacionalni sud (vidjeti u tom smislu, osobito, presudu od 14. siječnja 2010., Stadt Papenburg, C-226/08, Zb., str. I-131., t. 23. i navedenu sudsku praksu). Isto tako, tumačenje nacionalnog zakonodavstva isključivo je na sudu koji je uputio zahtjev (vidjeti osobito presudu od 15. siječnja 2013., Križan i dr., C-416/10, t. 58. i navedenu sudsku praksu).
- 20 Iz toga proizlazi da je, što se tiče ovog predmeta, neovisno o sumnjama koje je u tom pogledu izrazio Allianz u svojim pisanim očitovanjima kao i na raspravi, Sud dužan krenuti od pretpostavke da W. Endress, kao što proizlazi iz odluke o upućivanju zahtjeva za prethodnu odluku, nije bio obaviješten o svom pravu na otkaz ili barem nije bio dovoljno obaviješten. Osim toga, Sud nije pozvan da u okviru ovog predmeta odlučuje o pitanju je li nacionalna odredba navedena u članku 5a VVG-a, koja se odnosi na načine sklapanja ugovora o osiguranju prema takozvanom modelu „predaje police”, u cijelosti usklađena sa zahtjevima koji proizlaze iz Druge i Treće direktive o životnom osiguranju.
- 21 Bit je ovog predmeta, dakle, ograničena na pitanje može li korištenje pravom na otkaz predviđenim u članku 15. stavku 1. Druge direktive o životnom osiguranju biti ograničeno nacionalnom odredbom kao što je ona predmetna u glavnom postupku, na razdoblje od godinu dana od dana od kada ugovaratelj osiguranja uplati prvu premiju na temelju predmetnog ugovora o osiguranju, čak i kada taj ugovaratelj osiguranja nije bio obaviješten o tom pravu otkaza.
- 22 U tom pogledu valja podsjetiti da, iako Druga i Treća direktiva o životnom osiguranju ne upućuju ni na slučaj kada ugovaratelj osiguranja nije bio obaviješten o svom pravu na otkaz niti na utjecaj koji je to neobavještavanje možda imalo na to pravo, članak 15. stavak 1. treća alineja Druge direktive o životnom osiguranju propisuje da „uvjete otkaza određuje mjerodavno [nacionalno] pravo za ugovor”.
- 23 Države članice imale su, dakle, doista pravo donijeti pravila o preciznim načinima korištenja pravom na otkaz i ti načini mogli su, po svojoj naravi, sadržavati određena ograničenja toga prava. Međutim, prilikom donošenja tih pravila države članice, prema ustaljenoj sudskoj praksi, bile su dužne voditi računa o tome da, uzimajući u obzir njihov cilj, bude osiguran koristan učinak Druge i Treće direktive o životnom osiguranju (vidjeti u tom smislu osobito presudu od 8. travnja 1976., Royer, 48/75, Zb., str. 497., t. 73.).
- 24 U vezi s ciljem navedenih direktiva, valja podsjetiti da dvadeset i treća uvodna izjava Treće direktive o životnom osiguranju upućuje na to da će „na jedinstvenom tržištu osiguranja potrošač [imati] širi i raznovrsniji izbor osiguranja“. Nadalje, prema toj uvodnoj izjavi, „kako bi u potpunosti mogao iskoristiti ovu raznovrsnost i povećanu konkurenciju na tržištu, [tom potrošaču] treba pružiti sve

potrebne informacije kako bi mogao odabrati osiguranje koje bi najbolje [odgovaralo] njegovim potrebama” (presuda od 5. ožujka 2002., Axa Royale Belge, C-386/00, Zb., str. I-2209, t. 28.). Naposljetku, navedenom uvodnom izjavom bilo je pojašnjeno da „[je] ovaj zahtjev za informiranjem tim važniji kad se uzme u obzir da razdoblje trajanja obveze može biti vrlo dugo”.

- 25 U svrhu postizanja tog cilja informiranja, izloženog u dvadeset i trećoj uvodnoj izjavi Treće direktive o životnom osiguranju, članak 31. stavak 1. te direktive, u vezi s njezinim Prilogom II. točkom a.13., propisuje da bi „najmanje” „postupak korištenja roka za razmišljanje” morao biti priopćen ugovaratelju osiguranja, i to „prije zaključenja ugovora”. Stoga je iz logike i izričaja odgovarajućih odredbi Treće direktive o životnom osiguranju jasno razvidno da joj je svrha bila osigurati da ugovaratelj osiguranja dobije točnu informaciju, a osobito vezano za njegovo pravo otkaza.
- 26 Zato valja ustvrditi da je nacionalna odredba kao što je ona u glavnom postupku, a koja propisuje prestanak prava ugovaratelja osiguranja na otkaz ugovora u trenutku kada nije bio obaviješten o tom pravu, u suprotnosti s ostvarenjem ključnog cilja Druge i Treće direktive o životnom osiguranju i stoga s njihovim korisnim učinkom.
- 27 Takav zaključak ne može se pobiti argumentom koji je osobito istaknuo Allianz, a prema kojem bi načelo pravne sigurnosti zahtijevalo odredbu kao što je ona predmetna u glavnom postupku. Doista, Sud je u tom pogledu već presudio da se potrošač ne može koristiti pravom na otkaz ako za njega ne zna i da stoga razlozi pravne sigurnosti ne mogu opravdati ograničenje razdoblja tijekom kojeg pravo na otkaz može biti korišteno na temelju Direktive 85/577, u mjeri u kojoj to bi to značilo ograničenje prava koja su izričito priznata potrošačima kako bi se zaštitili od rizika koji proizlaze iz činjenice da su kreditne institucije odlučile sklopiti ugovore izvan svojih poslovnih prostorija (presuda od 13. prosinca 2001., Heininger, C-481/99, Zb., str. I-9945. t. 45. i 47.).
- 28 Iako se gore navedena presuda Heininger odnosi prije svega na odredbe Direktive 85/577 za zaštitu potrošača u slučajevima ugovora sklopljenih izvan poslovnih prostorija trgovaca, i iako, kao što je nezavisna odvjetnica ustvrdila u točki 43. svoga mišljenja, postoje značajne razlike između te direktive i Druge i Treće direktive o životnom osiguranju, razmatranja Suda u gore navedenoj presudi Heininger, navedena u prethodnoj točki ove presude, mogu se primijeniti na odredbu koja je predmet spora u glavnom postupku. Rizici kojima je potrošač izložen prilikom sklapanja ugovora izvan poslovnih prostorija svojeg suugovaratelja, s jedne strane, i rizici kojima je ugovaratelj osiguranja izložen prilikom sklapanja ugovora o osiguranju uz nepružanje informacija sukladno zahtjevima koji proizlaze iz članka 31. Treće direktive o životnom osiguranju u vezi s Prilogom II. te direktive, s druge strane, usporedivi su.
- 29 Riječ je dakle, s jedne strane, o tome da Direktiva 85/577 u svojoj četvrtoj uvodnoj izjavi posebice navodi činjenicu da „potrošač često nije u mogućnosti usporediti kvalitetu i cijenu ponude s drugim ponudama” i u svojoj petoj uvodnoj izjavi činjenicu da „bi potrošaču trebalo dati pravo raskida ugovora [...] kako bi mogao procijeniti obveze koje proizlaze iz ugovora”. S druge strane, s obzirom na to da su ugovori o osiguranju pravno kompleksni financijski proizvodi koji se mogu znatno razlikovati ovisno o osiguratelju koji ih nudi i mogu uključivati značajne, moguće dugoročne financijske obveze, ugovaratelj osiguranja nalazi se u slabijem položaju u odnosu na osiguratelja koji je usporediv s onim u kojem se nalazi potrošač prilikom sklapanja ugovora izvan poslovnih prostorija.
- 30 Stoga, kao što je nezavisna odvjetnica istaknula u točkama 46. i 47. svoga mišljenja, osiguratelj se ne smije valjano pozivati na razloge pravne sigurnosti kako bi popravio položaj koji je prouzročeo njegovim vlastitim propustom da ispuni zahtjeve koji proizlaze iz prava Unije o priopćavanju utvrđenog popisa informacija, u što ulaze osobito one koje se odnose na pravo ugovaratelja da otkáže ugovor (vidjeti, po analogiji, gore navedenu presudu Heininger, t. 47.).

- 31 Prethodna razmatranja ne smiju se dovoditi u pitanje činjenicom na koju se osobito pozivao Allianz da, prema sudskoj praksi Suda, pravo raskida iz članka 5. stavka 1. Direktive 85/577 može prestati čak i kada je potrošač dobio pogrešnu informaciju o načinima korištenja tim pravom (vidjeti presudu od 10. travnja 2008., Hamilton, C-412/06, Zb., str. I-2383., t. 49.). Naime, ta presuda odnosi se na to je li s navedenom direktivom usklađena nacionalna odredba koja propisuje takav prestanak mjesec dana nakon što su ugovorne stranke u potpunosti izvršile obveze koje proizlaze iz ugovora. Međutim, u ovom predmetu nije riječ o takvoj odredbi jer dotični nacionalni zakonodavac nije donio takvu odredbu u vezi s ugovorima o životnom osiguranju.
- 32 S obzirom na prethodna razmatranja, na postavljeno pitanje valja odgovoriti da članak 15. stavak 1. Druge direktive o životnom osiguranju, u vezi s člankom 31. Treće direktive o životnom osiguranju, treba tumačiti tako da je s njime u suprotnosti nacionalna odredba kao što je predmetna u glavnom postupku, a koja ugovaratelju osiguranja, kada o tom pravu nije bio obaviješten, priznaje pravo na otkaz najdulje godinu nakon uplate prve premije.

Vremenski učinak ove presude

- 33 Allianz je u svojim očitovanjima od Suda zahtijevao da vremenski ograniči učinke svoje presude ako bi utvrdio da je nacionalno zakonodavstvo kao što je ono u glavnom postupku u suprotnosti s Drugom i Trećom direktivom o životnom osiguranju.
- 34 U prilog tom zahtjevu Allianz navodi da bi ova presuda mogla utjecati na više od 108 milijuna ugovora o osiguranju sklopljenih između 1995. i 2007. te da su na temelju tih ugovora uplaćene premije u visini od približno 400 milijardi eura. Sâm Allianz sklopio je otprilike 9 milijuna ugovora te vrste tijekom toga razdoblja i naplatio premije u iznosu od približno 62 milijarde eura.
- 35 U tom pogledu valja podsjetiti, kao prvo, da se tumačenje koje Sud prida odredbi prava Unije ograničava na razjašnjavanje i određivanje njezinog značenja i dosega, kako ju je trebalo razumjeti i primijeniti od trenutka njezinog stupanja na snagu (vidjeti gore navedenu presudu Heininger, t. 51. i navedenu sudsku praksu).
- 36 Kao drugo, prema ustaljenoj sudskoj praksi, vremensko ograničenje učinaka presude predstavlja iznimnu mjeru koja pretpostavlja da postoji rizik nastupanja teških ekonomskih posljedica, osobito zbog brojnosti pravnih odnosa utemeljenih na dobroj vjeri na temelju pravnog propisa koji se smatrao valjanim i na snazi te kada se činilo da su pojedinci i nacionalna tijela bili potaknuti na postupanje koje nije u skladu s pravom Unije zbog objektivne i značajne nesigurnosti u pogledu dosega odredbi prava Unije, pri čemu su toj nesigurnosti možda pridonijela i postupanja drugih država članica ili Europske komisije (vidjeti, osobito, presudu od 13. prosinca 2012., Forposta i ABC Direct Contact, C-465/11, t. 45. i navedenu sudsku praksu).
- 37 Međutim, u predmetnom slučaju, s obzirom na elemente koji mogu opravdati vremensko ograničenje učinaka presude Suda, valja ustvrditi da se Allianz, koji nije dostavio dokaze u tom pogledu, ograničio na navođenje velikog broja ugovora o osiguranju koji su sklopljeni prema sustavu „predaje police” i na temelju kojih su uplaćene premije u vrlo velikom ukupnom iznosu. Allianz, međutim, nije dostavio podatke o broju ugovora o osiguranju kod kojih ugovaratelj nije bio obaviješten o svom pravu na otkaz, a koji je jedini mjerodavan u ovom predmetu, niti je izračunao ekonomski rizik koji je za Allianz povezan s mogućnošću da dotični ugovaratelji otkazu te ugovore. U tim okolnostima nije dokazano postojanje rizika nastupanja teških ekonomskih posljedica.

- 38 Osim toga, u vezi s uvjetom postojanja „objektivne i značajne nesigurnosti” u pogledu dosega odredbi Unije, valja ustvrditi da odredbe Treće direktive o životnom osiguranju, kako proizlazi iz točaka 22. do 31. ove presude, ne ostavljaju nikakvu sumnju u pogledu ključnog cilja te direktive, a koji je omogućavanje ugovaratelju osiguranja da, uz potpunu obaviještenost, otkáže ugovor o osiguranju ako smatra da on ne odgovara najbolje njegovim potrebama.
- 39 Nacionalna odredba, kao što je ova predmetna u glavnom postupku, koja ograničava korištenje pravom na otkaz priznatim ugovaratelju osiguranja na razdoblje od godinu dana od uplate prve premije kada tom ugovaratelju nisu bile priopćene informacije u skladu s člankom 31. Treće direktive o životnom osiguranju bila je jasno protivna tom cilju. Postojanje „objektivne i značajne nesigurnosti” u pogledu dosega predmetnih odredbi Unije stoga i ne može biti utvrđeno.
- 40 Stoga se učinci ove presude ne trebaju vremenski ograničiti.

Troškovi

- 41 Budući da postupak, u odnosu na stranke glavnog postupka, ima svojstvo prethodnog pitanja pred nacionalnim sudom, na nacionalnom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, različiti od troškova spomenutih stranaka, ne mogu biti predmet naknade.

Slijedom navedenog, Sud (prvo vijeće) odlučuje:

Članak 15. stavak 1. Druge direktive Vijeća 90/619/EEZ od 8. studenoga 1990. o usklađivanju zakona i drugih propisa povezanih s izravnim životnim osiguranjem i o utvrđivanju odredaba za olakšavanje učinkovitog ostvarivanja slobode pružanja usluga i izmjeni Direktive 79/267/EEZ (SL L 330, str. 50.), kako je izmijenjena Direktivom Vijeća 92/96/EEZ od 10. studenoga 1992. o usklađivanju zakona i drugih propisa o izravnom životnom osiguranju i izmjeni direktiva 79/267/EEZ i 90/619/EEZ, u vezi s člankom 31. potonje direktive, treba tumačiti tako da je s njim u suprotnosti nacionalna odredba, kao što je predmetna u glavnom postupku, koja ugovaratelju osiguranja, kada o tom pravu nije bio obaviješten, priznaje pravo na otkaz najdulje godinu nakon uplate prve premije.

Potpisi